КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Історія акордеонно-баянного мистецтва

Освітній ступінь	Бакалавр	**Курс**	1
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	**Семестр**	2
Освітньо-професійна програма	Народні інструменти: «Баян», «Акордеон»		

		ECTS	3
Статус	Цикл загально-професійної підготовки	**Годин**	90
		Лекції	20
		Семінари	20
		Самостійна робота	50
Семестровий контроль	Залік		

Інформація про викладача

ПІБ	**Черказова Євгенія Іванівна**, Народна артистка України, професор кафедри баяна та акордеона
Профіль викладача	
e-mail	cherkazova@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс «Історія акордеонно-баянного мистецтва» розроблено з метою вивчення студентами основних положень щодо становлення і розвитку виконавства на язичкових інструментах (акордеон, баян, гармошка) та їх ролі у формуванні професійно-академічного інструменталізму України. У виборі тем і напрямів даного курсу враховано його актуальність і проблематику, що дає можливість більш глибокого та диференційованого аналізу акордеонно-баянного виконавства у контексті українського мистецького простору.

Площина інструментального виконавства України є відображенням, насамперед, емпіричних концепцій його становлення та розвитку, що мотивує до переосмислення вже сталих і часово закріплених мистецьких поглядів. Акцентуючи увагу на канонах традиційного музикування, вітчизняне мистецтво інструментального виконавства віддзеркалює детермінічно-обумовлені моделі європейського інструменталізму у формі помітних еклектично-вмотивованих тенденцій. Такі інновації знайшли своє відображення у формуванні потужного напрямку сучасності – баянно-акордеонного мистецтва.

Акордеонне та баянне виконавство пройшло тривалий шлях адаптації – від потужного елемента європейського мистецтва до провідної ланки інструментального музикування світового масштабу. Наративна історія вітчизняного простору вказує на неоднозначність щодо місця та ролі язичкового виконавства в контексті українського етносу, та, пройшовши складний і тривалий період соціально-мистецької апробації та

адаптації, даний мистецький напрям сформував потужний стереотип сучасного інструментального виконавства не тільки України, а й світу.

Програма «Історія акордеонно-баянного мистецтва» розрахована для студентів І курсу кафедри баяна і акордеона факультету народних інструментів та включає 90 годин(аудиторних – 40 год., самостійних – 50 год.), що забезпечує послідовність у вивченні курсу та поглибленні знань щодо проблеми інструментального виконавства.

Програма курсу включає теоретичну, методичну частини та самостійні заняття.

Матеріалом для ілюстрації основних положень курсу є доробок численних дослідників музичного виконавства, а також матеріалиархівних, як історичних, так і музичних фондівУкраїни.

З метою поглибленого аналізу теоретичного матеріалу даного курсу використовуються фото, аудіо- та відеоматеріали.

Мета курсу – вивчення зі студентами основних положень щодо становлення та розвитку акордеонно-баянного виконавства в українському та світовому інструментальному мистецтві.

Завдання курсу: підготовка високопрофесійних виконавців, та формування комплексу знань щодо проблеми акордеонно-баянного виконавства в Україніта в світі.

Знати:

- Основні етапи становлення та розвитку виконавських акордеонно-баянних шкіл та досягнення в області педагогіки та методики викладання гри на баяні та акордеоні;
- Історичні аспекти еволюції конструкції акордеона та баяна;
- реалії сучасного музично-інструментальні акордеонно-баянного виконавства.

Вміти:

Застосовувати набуті знання в професійній виконавській, методичній та педагогічній діяльності.

Представлений лекційний комплекс передбачає також ознайомлення студентів з маловідомими матеріалами акордеонно-баянного мистецтва, що сприяє формуванню їх світогляду щодо становлення, розвитку та функціонування інструментального виконавства України в цілому.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

Тема 1. Інструментальне мистецтво України: до питання акордеонно-баянного виконавства.

Семінар 1. Вітчизняне інструментальне виконавство як парадигма національної самобутності українців.

Тема 2. Етимологія понять: гармоніка, акордеон, гармошка, баян, бандонеон, концертина.

Семінар 2 Фактографія еволюції язичкового інструментарію. Акордеонні жанрово-стилістичні традиції Європи XXI століття.

Тема 3. Розповсюдження гармоніки в XIX столітті та її вплив на жанрову систему інструментального виконавства України.

Семінар 3. Європейське виконавство XIX століття в системі музично-інструментальних традицій України

Тема 4. Акордеон в площині європейських музично-інструментальних інновацій.

Семінар 4. Акордеонні жанрово-стилістичні традиції Європи XX - XXI століття.

Тема 5. Академізація та професіоналізація інструменталізму XX століття як умова становлення акордеонно-баянного мистецтва в Україні.

Семінар 5. Музично-інструментальна традиція України в системі трансформаційних тенденцій XX століття. Традиційні школи народно-інструментального мистецтва

Тема 6. Становлення академічної національної баянно-акордеонної школи

Семінар 6. Київська школа баянного виконавства в контексті вітчизняного інструментального мистецтва.
Тема 7. Становлення та розвиток акордеонного мистецтва в Україні.
Семінар 7. Творчі портрети провідних українських виконавців.
Тема 8. Проблеми та перспективи функціонування акордеонно-баянного виконавства в контексті загально-мистецьких реалій.
Семінар 8. Акордеонно-баянні традиції в площині національних інструментально-виконавських практик.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекцій	25
2.	Семінарські заняття	25
3.	Самостійна робота	30
4.	Залік	20
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка **«відмінно»**: студент у повному обсязі опанував матеріал навчальної програми, виконав усі передбачені програмою форми роботи (участь у семінарських заняттях, самостійні завдання), проявив ініціативність та здатність творчо вирішувати завдання.

Оцінка **«добре»**: студент загалом опанував матеріал навчальної програми (приблизно в обсязі 75%), орієнтується у проблематиці курсу, брав участь у різних формах роботи, передбачених програмою.

Оцінка **«задовільно»**: студент опанував матеріал курсу в обсязі 30–50%, не виявив зацікавленості заняттями, неякісно виконував усні та письмові завдання, передбачені програмою.

Оцінка **«незадовільно»**: студенти не опанував матеріал курсу, не виконав обов’язкових форм роботи, не розуміє основний зміст та завдання курсу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Р Е К О М Е Н Д О В А Н А Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Академія Музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя нац. муз. акад. України ім. П.І.Чайковського / авт.-упоряд.: А. П. Лащенко та ін. – К. : Муз. Україна, 2004. – 560 с.
2. Андрійчук П. Феномен гармоніки / П. Андрійчук // Українська музична газета. – 2005. – № 3–4.
3. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття : енциклопед. вид. : у 2 т. – Т. 2 : М–Я / Сергій Безклубенко. – К. : Інститут культурології НАМ України, 2010. – 256 с. : іл.
4. Васюта О. П. Передумови відкриття Чернігівських Музичних класів Імператорського Російського музичного товариства / Васюта О. П. // Художньо-освітній простір в контексті новітньої історії : мат-ли Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 22–23 листопада 2007 р. – К. : Вид-й дім Дмитра Бураго, 2007. – С. 167–171.
5. Гармель О. Музика в українських маєтках XVIII – XIX століттях / Оксана Гармель // Музика. – 1998. – № 3. – С. 26–27.
6. Грица С. Й. Народний професіоналізм / Софія Грица // Мистецтво та епос: культурологічний аспект : [зб. ст.]. – К., Наук. думка, 1991. – С. 5–35
7. Грінченко М. Історія української музики / Микола Грінченко. – К. : Спілка, 1922. – 278 с.
8. Грінченко С. Кубок Кривбасу / С. Грінченко // Музика. – 2006. – № 4.
9. Давидов М. А. Академічне народно-інструментальне мистецтво України. Збірка статей; вірші / М. А. Давидов ; НМАУ ім. П. І. Чайковського: Проблеми збереження і розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України (друге видання, доповнене). – К ; Луцьк : Волинська обл. друкарня. – 402 с.
10. Давидов М. А. Виконавське музикознавство : Енциклопедичний довідник / М. А. Давидов. – Луцьк : Волинська обл. друкарня, 2010. – 400 с.
11. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник / М. А. Давидов. – К., НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
12. Давидов М. А. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва : посібник / М. А. Давидов. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – 224 с.
13. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) : підручник для вищ. та середніх муз. навч. закладів. – К. : Муз. Україна, 2004. – 290 с.
14. Давидов М. А. Українське струнно-щипкове академічне мистецтво: функціонування, проблеми збереження та розвитку / Давидов М. А. // Тези Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. Київ. 2 грудня 2005 р. – К., 2005. – С. 4–14.
15. Давидов М. А. Художня майстерність як синтез виражальних, технічних і артистичних засобів / Микола Давидов // Актуальні напрямки розвитку академічного народно-інструментального мистецтва. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – С. 37–38.
16. Дейнега В. До проблеми українського народно-оркестрового виконавства / В.М. Дейнега // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції: до 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) імені П. І. Чайковського : зб. ст. ; ред.-упоряд. М. А. Давидов. – К., 2010. – С. 61–68.
17. Іванов Є. Гармоніки, баяни, акордеони (Духовні матеріальні аспекти функціонування в музичній культурі України XIX – XX століття) / Євген Іванов / Під загальною редакцією академіка МАІ, доктора мистецтвознавства, професора НМАУ ім. П.І.Чайковського, Заслуженого діяча мистецтв України Давидова М.А. Навчальний посібник для вищих закладів мистецтв і освіти . – Суми: СумДПУім.А.С.Макаренка, 2002. – 70 с.

18. Історія української музики : в 6 т. / АН УРСР. Інститут мистецтва, фольклористики та етнографії імені М. Т. Рильського. – Т. 1 : Від найдавніших часів до середини XIX ст. / ред. М. Гордійчук та ін. – К. : Наук. думка, 1989. – 448 с.; Т. 2 : Друга половина XIX ст. / ред. Т. Булат та ін. – К. : Наук. думка, 1989. – 464 с.; Т. 3 : Кінець XIX – початок XX ст. / ред. М. Загайкевич та ін. – К. : Наук. думка, 1992. – 424 с.

19. Кашдамова Н. Мистецтво виконання на клавішно-струнних інструментах: Навч. посібник. – Тернопіль: СМП «АСТОН», 1998. – 300 с., нот.

20. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Лідія Корній, Богдан Сюта ; до 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. – 736 с. : іл.

21. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції: до 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) імені П.І.Чайковського: зб.наук.ст./ редактор-упоряд. М.А.Давидов. – К., 2010. – 188 с.

22. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Академічне народно-інструментальне мистецтво України XX-XXI століть» (23-28 березня): зб.наук.ст. – К., 2003. – 121 с.

23. Пасічняк Л. Проблеми методології дослідження академічного народно-інструментального ансамблю в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzlnma/2009/07-Pasichnyak.pdf

24. Пасічняк Л. Творчість українських композиторів для сучасних академічних народно-інструментальних ансамблів / Лілія Пасічняк // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Львів, ЛДМА ім. М. Лисенка, 10.04.06) / ред.-упоряд. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. – Дрогобич : Просвіт, 2006. – С. 76–89.

25. Проблеми історії й теорії академічного народно-інструментального виконавства. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції до 80-річчя від дня народження М.А.Давидова. – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. – 184 с.

26. Рудчук Ю. Духова музика в Україні XVIII – XIX століттях / Ю. Рудчук. – К., 2006. – 227 с.

27. Сідлецька Т. І. Культурно-Історична еволюція українського оркестру народних інструментів : монографія / Т. І. Сідлецька. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 184 с.

28. Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна: Навч. посібник. – Луганськ, 2006. – 152 с.

29. Столична кафедра народних інструментів як методологічний центр жанру. – Матеріали конференції. – Київ: НМАУ ім. П.І.Чайковського, 2012. – 303 с.

30. Сухий І. І. 15-річний шлях колективної гри / І. І. Сухий. – Жашків, 2006. – 7 с.

31. Фільц Б. Музичні цехи на Україні XVI – XIX ст. / Богдана Фільц // Українське музикознавство. – №17. – 1982. – С. 33–43.

32. Хай М. Музично-інструментальна культура українців / Михайло Хай. – К. ; Дрогобич, 2007. – 543 с.

33. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу : монографія / Юрій Чекан. – К. : Логос, 2009. – 227 с.

34. Черкаський М. Л. Українські народні інструменти / М. Л. Черкаський. – К. : ДАККіМ, 2005. – 262 с.

35. Шамаєва К. І. Музична освіта в Україні в першій половині XIX століття / К. І. Шамаєва. – К., 1996. – 110 с.

36. Щепакін В. Н. Чеські музиканти в Україні / В. Щепакін. – Харків : ХДАК, 2005. – 247 с.

37. Щербаківський Д. Оркестри, хори і капели на Україні за панщини / Д. Щербаківський // Музика. – 1924. – № 7–9, 10–12.

38. Jerzog A. Organologia e letteratura per fisarmonica/ A.Jerzog//Physa-1997//

39. Інтернет –ресурси:www.accordions.com ; www.goldaccordion.com